

**СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІМЕННИКОВОГО
СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ**

**Лесінська Оксана Михайлівна,
Микитюк Ірина Михайлівна,**
к.філол.наук, доцент, доцент кафедри
комунікативної лінгвістики та перекладу
Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича
м. Чернівці, Україна

Анотація: проведене дослідження демонструє результати аналізу лексико-граматичних, лексико-семантичних та функціонально-семантичних характеристик іменникового словосполучення на позначення людини у творах детективного жанру. Матеріалом для дослідження слугувала вибірка з художнього дискурсу, представленого текстами детективних романів А. Крісті, Дж.Х. Чейза та Дж. Грішема. Проаналізовано 3 686 фрагментів тексту з іменниковими словосполученнями на позначення людини.

Ключові слова: іменникове словосполучення, препозиція, постпозиція, дискурс, лексико-семантичні характеристики.

Іменникове словосполучення на позначення людини в англійській мові є однією з основних структурних одиниць мови, яка, поряд зі словом та реченням, може виконувати як номінативну, так і комунікативну функцію.

Іменникове словосполучення в англійській мові, його структурні особливості та семантичні властивості його модифікаторів стали основою наукових розвідок низки лінгвістів-дослідників [1,2,3,4]. Однак актуальність нашого дослідження зумовлена відсутністю комплексного лінгвістичного дослідження іменникового словосполучення із залученням семантичного, структурного та дискурсного підходів до його аналізу.

За своєю структурою іменникові словосполучення на позначення людини

у детективному жанрі художнього дискурсу поділяються на препозиційні, постпозиційні та двобічні. Найменшим за кількістю компонентів є двокомпонентне іменникове словосполучення, а найдовшим – дев'ятикомпонентне. Трикомпонентні словосполучення серед препозиційних та постпозиційних структур характеризуються високою частотою вживання (71,35% – препозиційні, 81,62% – постпозиційні). З іменникових словосполучень з двобічним розташуванням модифікаторів найчастотнішою є чотирикомпонентна модель (63,75%).

Загальна модель іменникового словосполучення з модифікатором у постпозиції має наступний вигляд: $NW(N)+A^{2-n}$, де A^{2-n} – модифікатор, виражений прийменниковим словосполученням, прикметником, прикметниковим словосполученням, іменником, іменниковим словосполученням, підрядним реченням, наприклад: *a man in a peak cap looking right at me (J.H. Chase)*.

Серед препозиційних модифікаторів, виражених прикметниками, що характеризують людину, виділено 10 лексико-семантичних груп, які позначають: *зовнішність, розумові здібності, вік, оцінку, стан, матеріальне становище, характеристики тілобудови, характер (поведінку), національність, расову приналежність*, наприклад: *a short plump little woman named Telda (J. Grisham)* – усі три прикметники-модифікатори акцентують на зрості та тілобудові персонажа; *a clever and astute woman (J.H. Chase)* – характеристика розумових здібностей; *a fortyish German woman with legs as long as Ridley's (J. Grisham)* – прикметник-модифікатор характеризує приблизний вік особи.

Серед іменників у функції препозиційних модифікаторів іменникового словосполучення на позначення людини зареєстровано 7 лексико-семантичних груп іменникових словосполучень на позначення: *роду зайнятості (професії особи), родинних стосунків, оцінки, приналежності (до певної групи), соціального становища, соціальних стосунків та місця проживання (походження)*, наприклад: *the assistant night manager of the grill (J. Grisham)* – рід зайнятості; *an Arkansas boy (J. Grisham)* – місце проживання (походження);

the clergy, dowager ladies of the aristocracy up from the country (A. Christie) – соціальне становище.

Серед препозиційних модифікаторів, виражених дієприкметниками характеристики людини, зафіксовано 9 лексико-семантичних груп, 3 з яких – лексико-семантичні групи з дієприкметником теперішнього часу, які позначають: *зовнішній вигляд, стан, дію*; та 6 – з дієприкметником минулого часу, які позначають *зовнішність, одяг, стан, соціальне становище, характер (поведінку) та тілобудову*, наприклад: *some Cuban-looking man with a camera on the beach* (J. Grisham) – зовнішність; *a dying woman* (J. Grisham); *a grandmother, a wrinkled old thing* (J. Grisham) – зовнішність.

Розташування прикметників та прикметникових словосполучень у постпозиції дозволяє зробити додатковий наголос на окремих характеристиках людини. Нами було виокремлено 7 характеристик людини, які можуть передавати прикметники та прикметникові словосполучення у постпозиції: *зовнішність, фізичні ознаки, вік, стан, розумові здібності, поведінка (характер), матеріальний стан*, наприклад: *a rather noticeable old boy, ugly as sin for one thing* (A. Christie) – зовнішність; *a man nearly forty years older than she* (J.H. Chase) – вік.

Список літератури

1. Калиновська І. Іменникова фраза як заголовок творів англomовної художньої прози. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Філологічні науки. Мовознавство*. Луцьк, 2012. № 24. С. 183–186.
2. Калиновська І.М. Іменникові фрази сучасної англійської мови та проблема мовної економії. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк, 2009. С.16-20.
3. Jensen P.A. Principles of English Phrase Structure. Copenhagen Business School, 2013. 19 p.
4. Vadas D., Curran J. Parsing Noun Phrases in the Penn Treebank. Univeristy of Sydney, Australia, 2011. pp. 753-809